

Kees Jan Noordhoek vroeg prins van Oranje toestemming voor scheepsnaam

Twee vrouwen bepalend voor schipperscarrière

Door Corine Nijenhuis

Er mag dan Dordrecht als domicilie op de kont van zijn schip staan, schipper Kees Jan Noordhoek (1961) blijft een Zeeuw in hart en nieren. Met het provinciewapen op het stuurhuis. Voor zijn loopbaan zijn twee vrouwen bepalend geweest: zijn moeder en zijn vroegere echtgenote.

De dood van de eerste deed hem voor de particuliere vaart kiezen. De strenggelovige vader van de tweede maakte dat het met een eigen schip was. Al zaten tussen die beide gebeurtenissen nog heel wat jaren en andere geschiedenissen.

Het geslacht Noordhoek telt vier generaties schippers. Het begon met de overgrootvader van Kees Jan, die voer als zetschipper in de beurtvaart, van Kortgene naar Goes en Middelburg. Zijn gezin woonde aan de wal in Noord-Beveland. Een groot gezin, waarvan het oudste kind, Kees, direct na de lagere school aan boord ging bij zijn vader. Al duurde dat maar kort, want na een jaar moest hij plaatsmaken voor zijn broer. Kees werkte tot 1933 als schippersknecht. Toen trouwde hij en kocht een tjalk met een 60 pk Kromhout. Zijn vrouw was een werker en dat was maar goed ook. Het vlas dat ze vervoerden betekende een flinke deklust. Veel te hoog voor de bruggen die ze onderweg van Zeeland naar Kortrijk passeerden. Dan gooide de schipperse de pakken een voor een de brug op, net zolang totdat de tjalk er onderdoor kon. Aan de andere kant van de brug deed ze hetzelfde, maar dan in omgekeerde volgorde. Zwaar werk: 'Maar mijn grootmoeder is er wel 100 mee geworden.'

Veerdienst

De tjalk werd verkocht in 1948. De familie Noordhoek begon een particuliere veerdienst. 'Met twee bootjes voeren ze dagelijks heen en weer tussen Noord- en Zuid-Beveland. Voetgangers, fietsers en bromfietzers.'

En soms trokken ze een schip een kreek uit. Een zeilklijper bij

voorbeeld. 'Die lag dan zwaarbeladen met bieten op de laadplaats Katseveer en kon er niet uit, omdat er geen wind stond. Dan belde de schipper naar het veerhuis en ging mijn vader Jo er met het veer naartoe om hem eruit te slepen.' En om begrijpend te knikken naar de volwassen zoon van de klipper-schipper. 'Want die wilde het schip maar wat graag motoriseren. Maar ja, zijn vader niet.'

De ramp

Ook bij de watersnoodramp van 1953 werd de veerboot ingezet. Binnen de familie vielen geen slachtoffers, maar Kees moest wel zijn moeder uit het huis in Kortgene redden. 'Mijn opa voer het dorp door en tilde haar, keurig in klederdracht, zo uit het dakraam uit.'

Voor veel anderen liep het minder goed af. 'Mijn vader heeft de maanden na de ramp nog heel wat meegemaakt. Zag hij een hand uit het slijb steken. Toen hij eraan trok, haalde hij alleen een arm boven. Die was van een vrouw die achter de dijk had gewoond.'

Toen de dam in 1961 werd gebouwd, was het gedaan met het veerbedrijf. Al bleef het veerhuis in gebruik als eetgelegenheden voor aannemers en uitvoerders van het project van de Rijkswaterstaat. Kees Jan's grootvader kocht een voormalige veerboot die hij verbouwde tot sleep- en duikvaartuig. Hij kon direct onder contract bij Rijkswaterstaat, voor maar liefst 25 jaar.

Jo was intussen gaan varen bij Van Ommeren. Hij zou er blijven tot zijn pensioen. Zijn vrouw woonde aan de wal, met hun twee kinderen. En al was Kees Jan in de vakanties bij zijn vader aan boord: 'Ik was feitelijk een kind van de wal.' Tot zijn moeder overleed op zijn 12de. Toen moest hij naar het schippersinternaat: 'Een totaal

Kees Jan Noordhoek: 'Dit schip is gebouwd bij Van Duijvendijk in Krimpen aan den IJssel voor een zeer kritische opdrachtgever.' (Foto Corine Nijenhuis)

vreemde wereld, die tegelijk heel dichtbij was.'

En hoewel zijn vader het internaat vroeger als dreigmiddel gebruikte wanneer de kleine Kees Jan iets uitvrat, vond hij het er leuk. Vooral de bezoeken aan de ouderlijke schepen van zijn internaatvrienden; de meeste zaten in de particuliere vaart. Kees Jan keek er zijn ogen uit: 'Dat is 't, dacht ik. Dat wist ik meteen.'

Toch ging hij eerst nog bij Van Ommeren varen. Een logische keuze, omdat zijn vader er ook zat. Hij voer op vaste schepen en soms als aflosser. Week op, week af. Tot hij verkering kreeg. 'Met een meisje van de zware club.' Haar vader vond het onacceptabel dat hij op zondag voer. Zijn verweer: 'Maar dat ziet toch niemand', werd niet gewaardeerd. Er zat weinig anders op dan voor zichzelf te beginnen. 'Anders kwam er geen huwelijk.'

Grotere 'boot'

Ze begonnen op een spits. Die werd later vervangen door een Kempenaar. Dat schip beviel goed, behalve de kleine woonruimte, zijn zoons sliepen in het achteronder. In 2001 kreeg hij een telefoontje van de bank: 'Of ik weleens gedacht had aan een grotere boot?'

Kees Jan begreep niet wat hij bedoelde: 'Mijn roeiboort is nog prima', antwoordde hij. Maar de bankier bedoelde zijn schip. Kees Jan bekeek twee schepen. Bij de derde was hij verkocht. Een schip met afwijkende maten: 60 bij 7,20 meter. Gebouwd bij Van Duijven-

dijk in Krimpen aan de IJssel, in 1962. Het werd in opdracht gebouwd, maar niet op tekening. 'De werfbaas liep op houten klompen. Als een onderdeel moest worden uitgetekend, deden ze dat met een krijtje op zijn klomp.'

De opdrachtgever was zeer kritisch: 'Die kwam op maandagochtend vertellen dat de reling die er vrijdag was opgezet, niet mooi was. Dus die moest opnieuw.'

Bijzondere naam

Een bijzonder schip verdient een bijzondere naam. Kees Jan dacht er lang over na en kwam uit bij zijn jeugd. Bij de voormalige kaatsbaan naast de schouwburg in Goes. Dat bedrijf met de naam 'Prins van Oranje', was overgenomen door zijn overgrootvader. Het bleef generaties in de familie, er werden heel wat familiefeesten gevierd. Tot het werd afgebroken in 2002. Omdat hij er zoveel goede herinneringen aan bewaart, besloot Kees Jan zijn schip dezelfde naam te geven. Maar niet zonder toestemming. Hij schreef, in zijn mooiste schoonschrift, een brief aan prins Willem-Alexander. Al na 12 dagen kreeg hij bericht terug. Namens de prins van Oranje meldde zijn particulier secretaris dat het goed was.

Het duurde enkele jaren. Toen werd de prins koning. En moest de scheepsnaam gewijzigd: 'Want er is geen prins van Oranje meer.' Nu heet het schip Scaldia, Latijns voor Schelde. De rivier met de monding in Zeeland.